

La millora de l'ensenyament-aprenentatge de la competència oral a l'etapa de primària a través dels microprojectes de medi a 4t, 5è i 6è

Meritxell Parés López¹

Escola Les Basseroles

C/ de les Escoles s/n

08554-Sant Miquel de Balenyà

RESUM

Tradicionalment l'escola ha posat més èmfasi en la llengua escrita davant de la llengua oral a través d'un model educatiu on el silenci i la memorització formaven part del clima de l'aula. Actualment hi ha hagut un canvi de paradigma i l'escola d'avui té en compte la comunicació oral perquè és el motor de l'organització de les idees, estructuració del pensament i la reflexió. Davant aquesta premissa, en aquest article es presenta una proposta de millora, que va encaminada a la millora de l'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral a primària a través dels microprojectes de medi a 4t, 5è i 6è. A partir d'un treball explícit de la llengua oral, s'elabora una base d'orientació per fer una bona presentació oral, que els servirà per a exposar en grups el treball realitzat dels microprojectes de medi. Aquest article descriu tots els processos que s'han anat seguint per a la seva implementació. Al mateix temps, es descriu com s'ha portat a terme l'avaluació competencial, on el procés d'aquests microprojectes té un paper molt important a part del producte final avaluat a través de rúbriques d'autoavaluació i coavaluació. Per acabar, es presenten unes conclusions on es plantegen reflexions entorn els reptes que implica innovar en un centre educatiu.

PARAULES CLAU: *Llengua oral / Avaluació / Bases d'Orientació / Rúbrica / Treball per Projectes*

ABSTRACT

Traditionally, the school has placed more emphasis on the written language in front of the oral language through an educational model where silence and memorization came into the classroom. At the moment, there has been a paradigm shift and today's school takes into account oral communication because it is the engine of organizing ideas, structuring thought and reflection. In light of this premise, the improvement proposal is aimed at teaching and learning the oral in primary school through the microprojects of natural science on the 4th, 5th and 6th levels, where the student is given an explicit oral language work on An orientation base is elaborated to make a

¹ Diplomada en Mestra d'Educació Infantil (1999) i Mestra d'Educació Física (2003). Estudiant del Màster en la Millora de l'Ensenyament de l'Educació Infantil i Primària (UVic-UCC, UOC, 2017-2019). Mestra des del 2004. Membre de l'equip directiu de l'escola els Castanyers (Viladrau, 2013-2017). Actualment amb plaça definitiva a l'escola Les Basseroles (Sant Miquel de Balenyà). Mpires28@xtec.cat.

good oral presentation, exposes by groups the work carried out by the natural science microprojects. This article describes all the processes that have been followed by its implementation. At the same time, it describes how the competency assessment has been carried out, where the process of these microprojects plays a very important role apart from the final product evaluated through the self-evaluation and co-assessment rubrics.

Finally, conclusions are presented where some reflections are raised about the challenges involved in innovating in an educational center.

KEYWORDS: *Oral Language/ Evaluation / Orientation Base/ Rubric / Projects*

1.INTRODUCCIÓ

Aquest article que es presenta a continuació té com a objectiu redissenyar una proposta de millora encaminada al treball de la llengua oral al cicle dels grans de primària (4t, 5è i 6è) d'una escola de la comarca d'Osona que forma part d'una Comunitat d'Aprenentatge, tot desenvolupant una proposta innovadora per afrontar aquesta dimensió. Des de l'escola sempre s'ha treballat la llengua oral però mai enfocada específicament en el treball d'aquesta dimensió. Per aquest motiu, es proposaran pràctiques educatives concretes i es crearan instruments d'avaluació per millorar l'ensenyament-aprenentatge de l'expressió oral i poder transferir aquesta millora a altres etapes educatives de l'escola.

L'escola Les Basseroles és una escola petita de titularitat pública d'Educació Infantil i Primària ubicada al poble de Sant Miquel de Balenyà (Osona). En aquest municipi hi viuen aproximadament 1.000 habitants, i el nombre d'alumnes oscil·la al centenar aproximadament amb un nivell cultural mig-alt i amb un 10% d'immigració i alumnes amb necessitats educatives especials (PEC, 2016). Aquesta escola pertany al grup d'escoles de Comunitat d'Aprenentatge, per aquest motiu està oberta a tota la comunitat educativa i vinculada a l'entorn social, natural i cultural del poble. Les Comunitats d'Aprenentatge (CA) són un model d'escola inclusiva, on les famílies participen en l'educació dels infants tot col·laborant en les diferents activitats com són les actuacions d'èxit que es fonamenten en la literatura científica i dialògica, els grups interactius, les comissions de treball... (Casadellà, 2013)

Aquest fet fa que a l'escola es desenvolupin diferents metodologies de treball per tal d'integrar tota la comunitat educativa en l'educació dels infants. Davant de totes aquestes actuacions, paral·lelament l'escola fa més de 6 anys que dona molta importància al treball de l'expressió oral. Des de l'equip directiu i amb el suport de tot el claustre, es va creure oportú treballar-la a través de conferències en tota l'escolarització, implicant les famílies en tot el seu procés. A partir d'aquesta premissa, des de P-3 es porten a terme aquestes conferències on l'alumne amb ajuda de les famílies es prepara un tema escollit segons els seus propis interessos i l'exposa davant dels seus companys de classe. Aquesta tasca es desenvolupa des de l'etapa d'educació infantil fins al final de la Primària. El fet de preparar les conferències a casa, fa que no es pugui seguir el seu procés i no es pugui aprofundir en el seu aprenentatge com a tal. Davant

d'aquesta situació i en veure que no s'ha avançat prou en una direcció correcta, i després d'analitzar detingudament amb el claustre de mestres les diferents conferències, es va creure oportú fer un canvi de paradigma i treballar-les des de dins de l'aula donant un enfocament nou i molt més treballat, de manera igual, per tots els alumnes. Aquest canvi, s'ha iniciat en el grup dels grans de primària, és a dir, de 4t a 6è. Respecte al paràgraf anterior en aquest entorn d'aprenentatge, es porta a terme aquesta proposta de millora en expressió oral, per tal d'arribar a desenvolupar alumnes competents davant la societat que ens envolta.

En els propers apartats es presenta el marc teòric que sustenta les bases de la competència oral i tot seguit es desenvoluparà per fases el procés de millora que s'està portant a terme a l'escola. L'article² acaba amb un apartat de conclusions on es reflexiona sobre la implementació d'aquesta millora i s'apunten alguns reptes.

2.FONAMENTACIÓ TEÒRICA

Què entenem per Competència Oral? Quan i com se n'aprèn? El treball per projectes és una metodologia que pot ajudar a desenvolupar la comunicació oral?...Aquestes i altres qüestions són les que ens plantejem per portar a terme la millora de la comunicació oral en els microprojectes de medi.

El document de *Competències Bàsiques de l'Àmbit Lingüístic* que desplega el currículum d'Educació Primària (2015), defineix la comunicació oral com a "capacitat de comprendre i expressar missatges orals tenint present la situació comunicativa" (2015, p.10.) Per altre banda, l'expressió oral també implica el coneixement d'un lèxic i d'unes estructures morfosintàctiques i textuals. Tenint en compte aquesta definició, s'ha d'intentar proporcionar eines als alumnes per tal que puguin arribar a ser comunicadors competents per poder-se expressar davant de qualsevol situació que se'ls presenti. Per això cal seguir unes pautes per anar desenvolupant el treball de l'expressió oral de manera sistemàtica on l'alumne sigui conscient en tot moment del seu aprenentatge. És important remarcar que per ser un alumne competent en expressió oral s'han de poder utilitzar tant elements de comunicació oral com de comunicació no verbals (gests, mirades, posició corporal...), coneixements gramaticals, textuals, de lèxic... Com a mestres, hem d'afavorir espais perquè els alumnes puguin desenvolupar aquesta competència. En aquesta situació, l'escola no es pot desentendre de donar aquestes estratègies de comunicació i espais per posar-les en pràctica com ho ha fet fins ara perquè des de sempre, el nostre sistema educatiu ha donat més importància a la part escrita de la llengua, deixant de banda, la part de l'oralitat. Aquest fet ha estat provocat per diferents factors com la falta de formació del docent davant la comunicació oral, les dificultats organitzatives de dins l'aula a l'hora de treballar l'expressió oral, el fet de pensar que parlar ja se n'aprèn de manera autònoma i natural.... És a partir dels darrers

² L'article és el Treball Final de Màster de l'autora, presentat a finals de gener de 2019 i tutoritzat per Mariona Casas (UVic-UCC)

anys que s'ha pogut comprovar que per formar alumnes competents és necessari posar èmfasis en el treball explícit de l'expressió oral ja que com es comenta en el nou *Model Lingüístic del Sistema Educatiu de Catalunya* "els alumnes han de ser capaços, en les primeres edats, d'utilitzar la llengua oral per relatar fets, expressar idees, sentiments... i aquesta no s'aprèn simplement parlant, si no, fent un treball més sistemàtic per aconseguir un desenvolupament integral de l'alumne en la comunicació oral" (2018 p.41-45.).

Seguint aquesta línia pedagògica, Vilà, i Castellà (2014) aporten 10 idees claus del tractament de la llengua oral a l'escola: 1) Saber parlar és una competència fonamental poc ensenyada. 2) La llengua oral organitza la vida a l'aula i requereix una reflexió i un aprenentatge específics. 3) Abans de parlar cal pensar bé el que es vol comunicar. 4) Comunicar implica persuadir l'audiència amb elegància i respecte. 5) La personalitat i el llenguatge no verbal formen part del missatge oral. 6) La veu i l'entonació comuniquen directament l'emoció. 7) La competència oral es pot ensenyar, aprendre i avaluar amb les estratègies didàctiques adequades. 8) Explicar coneixements significa comprendre'ls. 9) La comunicació humana és bàsicament argumentativa. 10) Saber parlar significa dominar un repertori variat de gèneres discursius.

D'aquestes 10 idees claus, es remarca la número 7 on es posa de manifest primerament que la llengua oral es pot ensenyar i dona molta importància en planificar el discurs abans de fer l'exposició oral. Cal portar a terme una bona preparació buscant espais per poder practicar tant l'oralitat com l'escolta. És rellevant tenir en compte l'audiència i per això cal propiciar activitats de classe, per aquest tipus de públic, que els siguin interessants i es comportin com a públic real i així l'aprenent orador s'adapti a la situació donada. Al mateix temps, es destaca en el llibre de Vilà i Castellà (2016) el fet de visualitzar diferents models d'oradors i que s'analitzin detalladament en grup per poder ser conscients de la importància de ser un bon comunicador i dels seus avantatges com a membre d'una societat encaminada constantment a desenvolupar relacions interpersonals de tot tipus. Perquè tot això pugui ser possible, el paper del mestre és molt important. És ell/ella qui ha de planificar les diferents activitats, per aquesta raó, és important conèixer el tipus d'alumnat que té per així poder-les adaptar a cada situació.

Precisament en un estudi fet al Quebec sobre el tractament de la llengua oral a l'escola (Dumais i Lafontaine, 2011) es diferencia entre la dimensió pragmàtica i reflexiva de la llengua oral. Es parla que la part pragmàtica de la llengua oral és quan es donen situacions reals on els alumnes es comuniquin per ser escoltats i es facin preguntes amb l'objectiu d'obtenir informació i extreure missatges clars. D'aquesta manera tot coneixement es pot transferir a qualsevol tipus d'aprenentatge donant lloc a reflexions metacognitives. Per altre banda, es parla de l'oral reflexiu, el que serveix com a vehicle de l'ensenyament-aprenentatge de la pròpia llengua. Segons els autors, l'escola haurà d'atendre totes dues dimensions.

L'avaluació de la llengua oral és un altre aspecte de molta rellevància a tractar. Aquest és un tema portat a discussió ja que se n'ha parlat molt. Avaluar l'oralitat és difícil, pel seu caràcter irreversible ja que el que s'ha comunicat oralment no es pot canviar. Per tant, té sentit el caràcter

formatiu de l'avaluació en l'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral on es dona molt valor en el procés. És important oferir activitats diverses per treballar l'expressió oral. Per altre banda, és molt important el feedback immediat a l'alumne, que en tot moment, ha de saber els diferents errors que comet per poder-los afrontar i solucionar posteriorment. Aquest retorn ha de ser detallat, exposant els aspectes positius i negatius. La rúbrica és un bon instrument per al mestre per poder portar a terme aquesta avaluació del producte final perquè s'aconsegueix que l'alumne sigui més conscient del seu nivell d'oralitat, del que ha adquirit i del que li falta per fer-ho. Per tant, utilitzar les rúbriques d'autoavaluació i coavaluació és un aspecte a destacar a l'hora d'avaluar aquestes activitats d'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral.

Seguint en aquesta direcció, Vilà i Castellà (2016) comenten que per portar a terme una bona avaluació cal tenir en compte cinc aspectes diferents: La gestió del temps, és a dir, s'han de donar espais de temps per treballar la llengua oral; El gènere del discurs oral, entenent que cada gènere discursiu es treballa d'una manera o altra i com a mestra cal oferir-los per poder incidir-hi; l'ús de les rúbriques com a mitjà d'autoavaluació i coavaluació; La gestió de la correcció, on l'alumne ha de conèixer en tot moment els objectius que es volen aconseguir i els criteris d'avaluació, i per últim, la personalitat i la imatge social, és a dir, s'ha de ser conscient que no tothom té les mateixes habilitats i cal proposar activitats diverses per aconseguir que l'alumne mostri seguretat en ell mateix fent diferents tipus d'agrupacions que es proposen a l'aula.

És a partir del treball per projectes que enfoquem aquesta proposta de millora en l'ensenyament-aprenentatge de la comunicació oral. Entenem com a treball per projectes una metodologia que dona coneixement als plantejaments exposats en relació amb l'adquisició de les competències bàsiques ja que s'inicia a través d'un problema o centre d'interès pactat amb els alumnes. Són ells els protagonistes de l'aprenentatge construint el seu propi coneixement a través del diàleg, reflexió, discussions en petit grup..., i donant una rellevància al treball cooperatiu. Al mateix temps, treballar per projectes incentiva el procés d'investigació tot cercant, seleccionant i interpretant informació a través de fonts diverses i formulant nous dubtes i noves preguntes, i s'avalua el que s'ha après i com s'ha après. Paral·lelament, es comenta que treballar per projecte és una estratègia d'educació inclusiva perquè tothom pot incidir en un aspecte i pot col·laborar en l'aprenentatge entre iguals. El fet que els alumnes siguin els protagonistes de l'aprenentatge, requereix que trobin el seu lloc per aprendre, que creguin que poden aportar diferents qüestions al grup (el grup ha de saber què pot aportar cada membre) i el mestre és el guia i el que dona el suport. Seguint aquesta visió, per Dennis Atkinson (2011) els projectes són "un espai de d'interrelacions invisibles, que no es veuen però que són poderosament presents en les accions de pensar, desitjar, intuir, formular hipòtesi, generar respostes i fer proves; una rica amalgama de processos físics, afectius, psíquics i socials, que informen dels camins de l'aprendre a ser".

Per últim, el fet de treballar a través de projectes implica necessàriament el treball col·laboratiu entre docents i ajuda a desenvolupar moments de reflexió pedagògica entre el claustre per resoldre i aportar nous coneixements. Segons Siemens, "l'aprenentatge ha deixat de

ser una activitat interna i individual per passar a ser una activitat col·laborativa i en xarxa". Amb aquesta última idea, es presenta a continuació tot el desenvolupament de la implementació d'aquesta millora.

3. DESENVOLUPAMENT DEL PROCÉS DE MILLORA

En aquest apartat, s'exposa per fases el desenvolupament del procés de millora de l'ensenyament-aprenentatge de la competència oral a l'etapa de primària a través dels microprojectes de medi a 4t, 5è i 6è.

3.1 Diagnosi i fases del procés de millora de l'ensenyament i aprenentatge de la llengua oral

Com ja s'ha avançat a la introducció, des de fa 7 anys l'escola Les Basseroles va començar a impulsar l'oralitat a través de les conferències, iniciant-les a Educació Infantil fins a l'etapa de Primària. A cada curs, els alumnes es preparen a casa amb ajuda de les famílies, una conferència del tema escollit per a ells, per tant, són temes propers als seus interessos. Aquestes s'exposen davant dels companys de classe seguint un calendari proposat per la mestra, i en alguns casos, seguint les peticions dels propis alumnes.

Amb els alumnes de Primària, se'ls dóna un guió adaptat a cada cicle que han de seguir. En una sessió de l'àmbit de llengua se'ls explica com portar a terme una bona exposició oral i se'ls fa algunes recomanacions, com escollir un tema motivador per a ells, crear un suport per l'exposició, vocalitzar, anar poc a poc, interactuar amb el públic, utilitzar un lèxic adequat... A partir d'aquí, els alumnes han de preparar l'exposició a casa amb ajuda o no de les famílies i, el dia de l'exposició han de portar una cartolina amb la conferència que volen exposar o un suport digital (power point, prezzis, fotos...). Els alumnes de 5è i 6è se'ls obliga fer-ho amb suport digital. L'escola, alumnes que ho necessitin i ho demanin, proporciona el material fungible que els cal per realitzar-la. Cal destacar que durant tot el procés no hi ha ajuda en l'elaboració de la conferència per part del mestre; només una setmana abans, es presenta el guió i la mestra el revisa per si falta algun punt a desenvolupar. Aquest format de conferències s'ha qüestionat al claustre alguna vegada a causa que s'han observat grans diferències entre les conferències on els alumnes han tingut ajuda per part de les famílies i conferències on les han hagut de realitzar sols, amb absència de col·laboració. En aquest sentit ha preocupat la manca d'equitat d'aquesta pràctica, entenent per equitat la igualtat d'oportunitats dels escolars durant el procés d'aprenentatge (Albaigés i Pedró, 2016).

Per això, després dels primers 7 anys del període d'implementació es va valorar al mes de juny passat, amb tot el claustre, els resultats obtinguts fins ara. A partir d'aquí, es van extreure unes conclusions, que formen part de la **Fase I** de la millora:

- Els alumnes repetien els temes exposats any rere any.

- Les exposicions, en general eren pobres de contingut.
- Els suports materials no estaven gaire elaborats.
- L'Oralitat de les exposicions estava mancada de molts aspectes (fluïdesa, entonació, vocalització...)
- El llenguatge no verbal era força inexistent.
- Manca de preparació de l'exposició de la conferència.
- Molta diferència entre els alumnes en què les famílies els havien ajudat i en què no.

A partir d'aquest balanç, es va veure oportú iniciar una proposta de millora per treballar l'expressió oral a través dels microprojectes al cicle dels grans (4t, 5è i 6è). D'acord amb el marc teòric presentat en l'apartat anterior, s'entén que la competència oral només s'aprèn si s'ensenya directament i es dona l'oportunitat de participar de situacions comunicatives que en requereixin l'ús. A partir d'aquí es va començar a treballar en aquesta millora, consensuada amb l'equip directiu i els mestres del claustre. Aquesta innovació educativa s'inscriu dins del paradigma socioconstructivista (Vigotsk) i parteix d'un disseny metodològic bàsicament qualitatiu on he utilitzat diferents instruments i evidències per recollir les dades que m'han servit per poder justificar i valorar tota la proposta de millora sobre la comunicació oral.

Aquest Pla de Millora sobre l'ensenyament-aprenentatge de la competència oral a través dels microprojectes al cicle dels grans de primària, s'ha desenvolupat en 5 fases, seguint les indicacions del document de Lago, Onrubia, i Huguet (2012).

FASES	DESENVOLUPAMENT TEMPORAL
FASE I: Diagnòs i anàlisi de les pràctiques portades a terme a l'escola Les Basseroles.	Finals de juny i inici de setembre de 2018
FASE II: Anàlisi de diferents pràctiques d'expressió oral i formulació de diferents propostes de millora.	Octubre de 2018
FASE III: Disseny de la millora a implementar en expressió oral.	Novembre i desembre de 2018
FASE IV: Acompanyament, seguiment i valoració de la millora en l'expressió oral portat a terme.	Desembre de 2018 Gener a l'abril de 2019
FASE V: Avaluació dels resultats del procés portat a terme i continuïtat d'aquest.	Abril al juny de 2019

Taula de les diferents fases desenvolupades i temps d'execució d'aquestes (elaboració pròpia)

En aquesta proposta inicial es va plantejar substituir les conferències realitzades fins ara al cicle dels grans per exposicions en petit grup de 2 a 3 alumnes sobre els microprojectes de medi. Aquestes exposicions es realitzaran a partir del 2n i 3r trimestre del present curs escolar (2018-2019), començant a finals de març i aniran encaminades cap a temes consensuats per

l'especialista de medi i els propis alumnes, d'aquesta manera, són més motivadors i enriquidors per a tots ells. En tota aquesta millora es farà un seguiment de tot el procés que anirà a càrrec dels mestres que tutoritzen els microprojectes fins al dia de l'exposició. Per tant, a diferència dels anys anteriors, es portarà a terme un tractament per igual amb tots els alumnes (respectant el principi d'equitat abans esmentat) i, paral·lelament un treball explícit en expressió oral. A partir d'aquestes consideracions, es va iniciar el procés de millora amb una revisió bibliogràfica sobre la comunicació oral i el treball per projectes (vegeu el punt 2). Simultàniament, es va establir el grup impulsor, que és l'encarregat de gestionar aquesta millora de la comunicació oral a través dels microprojectes de medi, i qui vetlla perquè les diferents propostes a realitzar es facin de la millor manera per així, aconseguir bons resultats. Aquest Grup Impulsor es va crear el setembre del 2018 amb mestres del centre amb ganes d'impulsar un canvi i una millora innovadora tant en aspectes metodològics com organitzatius. Aquest grup el formen la coordinadora LIC i la que imparteix l'àmbit de llengua, un membre de l'equip directiu, juntament amb la coordinadora de la proposta de millora, el tutor de 5è i l'especialista de medi. D'aquesta manera va quedar confeccionat el grup amb 5 membres per poder treballar adequadament aquesta proposta innovadora.

3.2 Implementació de la Millora

A partir d'aquesta diagnosi del treball de l'expressió oral feta el setembre del 2018, va començar l'anàlisi de les pràctiques d'expressió oral per poder-les millorar. En aquesta **Fase II**, el Grup impulsor va analitzar el treball per projectes de l'escola La Sínia (Molins de Rei), després que la coordinadora del pla de millora el presentés al grup. A través d'aquesta proposta, on els alumnes fan un microprojecte per grup i després l'exposen en una jornada on els pares hi poden participar i avaluar-los a través d'una rúbrica, s'ha intentat adaptar el model a la nostra escola. Per seguir treballant en aquesta direcció, el Grup Impulsor va dissenyar un treball per projectes (microprojectes) articulat a partir de l'àrea de medi per poder-los exposar en una jornada temàtica a final de curs on els pares hi puguin participar, d'acord amb la filosofia de les comunitats d'aprenentatge. Aquesta proposta aglutina el treball per projectes i al mateix temps el treball de la comunicació oral. Degut a que al curs passat l'escola ha començat a treballar per projectes, a través del programa de Xarxa de Competències Bàsiques, la proposta ha estat fàcil d'encabir a les necessitats del cicle dels grans. Aquests microprojectes de medi són el mitjà a través del qual es treballarà la comunicació oral. Aquesta proposta es va presentar a tot el claustre al primer trimestre per implementar-lo al segon i se'n va parlar per poder buscar nous enfocaments i acotar el treball en l'entorn de l'escola.

Paral·lelament, per saber com els mestres de l'escola treballaven l'expressió oral dins de l'aula, es va passar un petit qüestionari (**Fase III**) a 13 mestres dels diferents cicles, tant de primària com d'infantil, on se'ls feien 5 preguntes; 4 de les quals relacionades amb la importància i el tractament dins de l'escola de l'expressió oral, i una enfocada en el tema de la implicació dels

mestres en fer un canvi a l'escola. D'aquesta manera, en aquest qüestionari van poder expressar què pensen sobre la llengua oral, quin és el tractament que en fan i si creuen oportú dedicar una hora a la setmana a treballar-la a través de diferents propostes. Amb totes les respostes obtingudes, es van extreure diferents dades sobre la importància de treballar de manera explícita la dimensió de la comunicació oral. Tot seguit es presenta una taula amb l'anàlisi del qüestionari.

PREGUNTES	RESULTATS
<p>Creus que és necessari fer un enfocament nou a la dimensió de l'expressió oral? Per què?</p>	<p>El 100% dels enquestats creuen que és important fer un nou enfocament on es doni més importància al treball de l'expressió oral. L'alumne ha de ser competent en tots els àmbits i aquest és molt important dins del desenvolupament a la societat .</p> <p>Exemple de resposta: "Si, cal vetllar més per l'expressió oral a l'escola, sovint ens n'oblidem perquè prioritzem altres aspectes del currículum" (F)</p>
<p>Cita algunes propostes d'expressió oral que treballis amb els alumnes.</p>	<p>Es pot veure que es fan moltes activitats diverses d'expressió oral, però no se sap com les porten a terme i si aquestes estan consensuades en etapes, àmbits... No queda clar com es treballen i quin sentit donen a cada activitat. (teatre, tertúlies literàries, exposicions, lectura en veu alta, entrevistes, racons de joc, dramatitzacions, debats...).</p>
<p>Quins són els continguts que utilitzes per treballar l'expressió oral?</p>	<p>Es comprova que l'expressió oral es treballa força però sense cap consens conjunt sobre els continguts a treballar. No hi ha un treball sistemàtic on es pugui fer un treball precís, consensuat, i valorat com a tal.</p> <p>Exemple de resposta: "Ús de bon vocabulari, organització del discurs, to de veu, respectar el torn de paraules, el gest" (L)</p>
<p>Series partidari de dedicar un temps explícit, 1h a la setmana a treballar l'expressió oral?</p>	<p>El 77% creu que sí que és important dedicar 1h setmanal o més a l'expressió oral com a tal. El 23% creu que no, que l'expressió oral s'ha de treballar a tots els àmbits i que no cal dedicar-hi exclusivament 1h a la setmana.</p> <p>Es comprova que hi ha diferents visions sobre com enfocar el tractament de l'expressió oral, però sí que hi ha més mestres (3/4 parts dels enquestats) que creuen que seria bo fer un treball més enfocat amb el treball concret de l'expressió oral posant èmfasi amb els continguts propis d'aquesta dimensió.</p> <p>Exemple de resposta: "Potser més que dedicar més temps a l'expressió oral, la proposta seria tenir-ho més present en qualsevol cosa que fem, que els nens verbalitzin els processos que van fent" (A).</p>

<p>Per fer un canvi de millora a l'escola, penses que és important implicar als mestres, per què?</p>	<p>El 100% dels enquestats contesten que per qualsevol canvi que es faci a l'escola en tots els àmbits, els mestres s'han d'implicar. Ara bé, alguns posen de rellevància que aquests canvis no poden ser imposats, si no, consensuats amb tot el claustre. És important debatre, veure els aspectes positius i negatius que comporta un canvi. Ara bé, tots estan d'acord que la implicació dels mestres és essencial a qualsevol canvi.</p> <p>Exemple de resposta: "Implicar als mestres és crucial perquè són els que realment han de creure en el canvi i són els que ho han de tirar endavant" (J).</p>
---	---

Taula amb les preguntes i les dades extretes del qüestionari respòs pels mestres

És en aquesta Fase III que s'inicia un canvi de paradigma i es comença a treballar amb el grup del cicle dels grans (4t, 5è i 6è) per poder afrontar reptes de l'ensenyament-aprenentatge de l'expressió oral. Al mateix temps, l'escola pren consciència de la importància de fer aquest canvi i en els diferents documents de centre (PGA, 2018 p. 5 i 6) queda reflectit aquest nou enfocament de la comunicació oral al cicle dels grans de primària. Durant aquesta fase es van portar a terme reunions periòdiques per garantir la implementació de la millora. En aquestes reunions es va acordar que el treball de l'expressió oral s'implementés, en la mesura oportuna i seguint la proposta de millora, en altres espais (concretament les Tertúlies literàries i en els ambients de medi, com s'explica més endavant).

En la **Fase IV** es va consensuar amb tot el Grup Impulsor, a través de les reunions programades, la planificació dels microprojectes. Es va decidir que les agrupacions per portar a terme els microprojectes seria de tres alumnes. Aquests podrien escollir els companys per realitzar el treball, ara bé, es va posar èmfasi que si algun grup no era massa adequat d'acord amb les característiques de l'alumnat, el mestre especialista de medi podria fer un canvi. També es van decidir els temes generals que es treballaria a cada curs seguint la programació de medi del curs:

- Alumnes de 4rt: La Comarca d'Osona. Cada grup treballarà un poble.
- Alumnes de 5è: La Prehistòria. Cada grup escollirà un aspecte de la prehistòria per desenvolupar.
- Alumnes de 6è: Les etapes de la història (des de l'edat antiga a l'edat contemporània). Els diferents grups treballaran una etapa diferent.

Un cop consensuada aquesta part, es va recordar que els 5 mestres que formaven part del Grup Impulsor, més la tutora de 4t, serien els encarregats de tutoritzar entre 2 i 3 microprojectes, tot fent-ne un seguiment des de l'elaboració del tema fins a la part d'exposició. Es va demanar un compromís a cada mestre de seguiment del procés, acordant de fer 3 trobades com a mínim amb cada grup de treball. Per tant, es dona molta importància en el procés dels microprojectes que

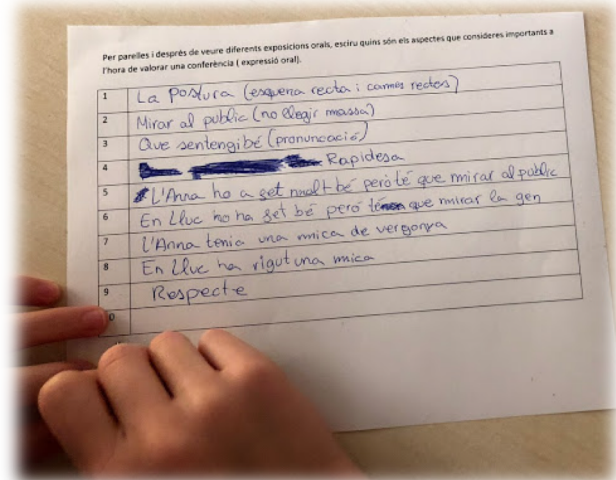
serà avaluat pel mestre tutor a través de graelles d'observació i feedback dels propis alumnes. La presentació d'aquests microprojectes es decideix que s'organitzarà durant 3 tardes del mes de maig i seran els alumnes juntament amb els mestres els qui els avaluaran a través d'una rúbrica.

En veure la necessitat de seguir treballant l'expressió oral, des del Grup Impulsor es va decidir que seria bo que en els ambients de medi que s'han instaurat aquest curs al cicle dels grans, hi hagués al final de cada ambient, una exposició oral del treball realitzat. Per aquest motiu, i seguint aquest objectiu, en l'última sessió d'algun dels ambients, i en concret, l'ambient de *investiguem el cos humà*, es porta a terme, una exposició oral d'una maqueta del camí dels nutrients realitzada seguint les indicacions del llibre³ d'Amat Martí i Darné (2018).

Després d'organitzar el treball dels microprojectes al cicle dels grans i de posar en comú amb tot el Grup Impulsor els diferents processos d'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral que es portarà a terme en aquesta millora, es va iniciar el treball pròpiament explícit sobre l'exposició oral amb els alumnes de 4t, 5è i 6è. Des del primer moment, els alumnes van ser conscients dels objectius a treballar davant de l'expressió oral.

Els són els protagonistes i coneixedors de què se'ls demanarà perquè ells mateixos són els que a través de modelatge i experimentació aniran adquirint eines i instruments per elaborar una bona exposició oral.

És a partir d'aquí, quan des de l'Àrea de llengua catalana es van portar a terme 4 visualitzacions de diferents models de conferències (2 realitzades per dos alumnes de classe, una d'un alumne d'una altra escola i una altra d'un treball final de batxillerat)⁴. Els alumnes individualment van extreure diferents indicadors i els van posar en comú amb tot el grup classe.

Alumne escrivint els indicadors observats en les conferències visualitzades.

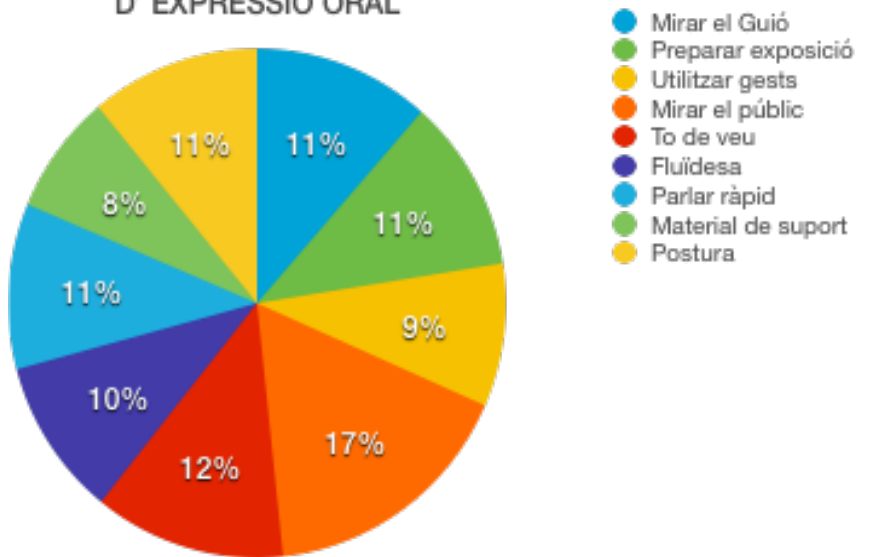
³ Amat,A; Martí,J; Darné,I. Investiguem com funciona el cos humà. (Barcelona, juny 2018)

⁴ <https://www.mogent.cat/2018/04/04/en-nai-ens-parla-de-la-lluna/>
<https://www.youtube.com/watch?v=9dC3PF3kUmY>

En aquest gràfic es representen els 10 indicadors més observats pels 43 alumnes que han participat d'aquesta pràctica i s'han pogut extreure després de visualitzar els 4 models de conferències.

En aquests gràfics es pot observar que un dels indicadors més qüestionat ha estat el fet que tot conferenciant és necessari que dirigeixi les explicacions al públic i el miri, seguit del to de veu, és a dir, que no parli ni molt alt ni molt baix, perquè els oients el puguin escoltar. També van sortir alguns indicadors relacionats més amb el contingut de l'exposició, però van ser pocs els alumnes que ho van destacar.

% DE RESPOSTES D'INDICADORS D' EXPRESSIÓ ORAL

Gràfic on es pot veure l'índex de resposta d'indicadors d'expressió oral observats en els models presentats.

Davant d'aquests resultats es pot concloure que els alumnes es van fixar molt més com realitzaven l'exposició oral i què és el que feien incorrecte els conferenciant quan parlaven davant del públic, deixant de banda els aspectes relacionats amb el contingut i l'estructura de les conferències. En aquest sentit, es va posar més èmfasi en el *com* que en el *què*.

A partir d'aquests indicadors, tals com: to de veu, fluïdesa, gesticulació, mirada, posició corporal, suports visuals...el Grup Impulsor va crear 5 ítems generals (Indicadors d'estructura, indicadors de comunicació oral, indicadors de comunicació no verbal, indicadors de continguts i indicadors de suport visual) perquè els alumnes poguessin omplir, en grups de 4, la graella de la base d'orientació amb tots els indicadors que van poder extreure de les visualitzacions de models d'expressió oral. Al final, amb tot el grup classe es va unificar un sol model de base d'orientació.

Alumne escrivint la base d'orientació.

Aquest mateix procés s'ha seguit amb les 3 classes del cicle dels grans (4t, 5è i 6è), que són les que formen part d'aquesta millora educativa. Un cop s'han realitzat les 3 bases d'orientació per classe, el Grup Impulsor serà l'encarregat de crear-ne una com a únic model que els servirà per qualsevol exposició, presentació... Aquest procés, en data de lliurament de l'article encara no s'ha portat a terme.

A partir d'aquesta base d'orientació, s'extraurà la rúbrica que servirà per fer una coavaluació i, perquè els alumnes es puguin autoavaluar. És important que l'alumne en tot moment prengui

part de tot el procés de l'avaluació (avaluació formativa, Jones, 2014). Cal que sàpiga quins són els indicadors d'avaluació que ell mateix juntament amb tot al grup classe i amb l'ajuda de la base d'orientació hauran elaborat. Es seguirà el mateix procés que en la realització de la base d'orientació. Per aquesta raó, els diferents indicadors de la rúbrica seran consensuats per part de tot el grup classe i posats en comú per part del Grup Impulsor, qui finalment reorganitzarà i establirà els nivells la rúbrica perquè sigui un bon instrument d'avaluació. Al mateix temps, cal tenir en compte, el feedback que els alumnes rebran un cop finalitzada l'exposició, tant per part dels seus companys com per part dels mestres que valoraran tant el procés com el producte final, és a dir, l'exposició.

Paral·lelament des de l'àmbit lingüístic, durant el 2n trimestre es realitzaran diverses tasques per treballar els diferents grups d'indicadors que han aparegut a les bases d'orientació (concretament l'indicador de comunicació oral i comunicació no verbal). Aquest treball es portarà a terme dissenyant jocs de comunicació oral, pràctiques orals, converses, debats...que serviran perquè sàpiguen mobilitzar aquests coneixements i transferir-los a altres situacions comunicatives orals cap a diferents àmbits educatius. Al mateix temps, es seguirà treballant amb les tertúlies literàries⁵ buscant un nou enfocament on els alumnes puguin participar més i amb més precisió.

Un cop realitzada aquesta base d'orientació i coincidint amb els ambients de medi, s'elaboraran petites exposicions com a models en l'ambient d'*experimentació*, en el *tecnològic* i en l'ambient *investiguem el cos humà*, coincidint amb el final de grups dels ambients al mes de febrer de 2019. En aquestes petites exposicions podran posar en pràctica la base d'orientació i la realització de l'exposició oral. Tot i que la durada de les exposicions serà breu, després de l'exposició es tindrà en compte el fet d'extreure conclusions de com ells mateixos s'han vist i com els seus companys els han avaluat . Aquests tipus de tasca els funcionarà per poder anar practicant i poder elaborar amb èxit l'exposició dels microprojectes que portaran a terme a finals del 2n trimestre i al llarg del 3r.

3.3. L'Avaluació del Pla de Millora

L'Avaluació de tot el procés de millora es portar a terme a la **Fase V**. Aquesta fase, juntament amb les últimes propostes de la Fase IV (base d'orientació, rúbriques, la realització dels microprojectes i paral·lelament el treball sistemàtic de la comunicació oral en l'àmbit de llengua) no s'ha pogut desenvolupar abans de la data de lliurament de l'article. Tot i això, es planteja

⁵ Les tertúlies literàries dialògiques són espais on els alumnes es reuneixen setmanalment per a parlar i reflexionar sobre un mateix llibre de gènere clàssic i seguint els criteris de l'aprenentatge dialògic on el diàleg entre iguals és un aspecte important a desenvolupar. Comunidades de Aprendizaje-Tertúlias Dialógicas (Instituto Natura)

l'avaluació com un procés on es tindran en compte diferents aspectes de tota la proposta de millora. Per aquest motiu, es distingeixen dos moments en l'avaluació:

3.3.1 L'avaluació dels microprojectes.

Aquesta avaluació fa referència directament a la realització dels microprojectes. Dins d'aquesta, es tindran en compte 2 moments:

- **Avaluació Formativa-Formadora:** És l'avaluació del procés i aquesta la portaran a terme els diferents mestres col·laboradors responsables de tutoritzar els microprojectes de 4rt, 5è i 6è i els alumnes implicats en el procés. A través de graelles d'observació valoraran diferents aspectes:
 - La gestió dels temps: Com els alumnes han gestionat el temps que se'ls ha donat per anar treballant els microprojectes.
 - L'organització dels continguts del treball dels microprojectes.
 - El treball en grup.
- **El producte final:** L'exposició oral dels microprojectes. Aquesta avaluació es portarà a terme a través de la rúbrica realitzada pels alumnes i el Grup Impulsor. Tant els alumnes (coavaluació) com els mestres que observin l'exposició avaluaran a través d'aquesta rúbrica. Al mateix temps, els mateixos alumnes faran una autoavaluació de tot el procés. Si es pot organitzar i hi ha temps, aquesta avaluació també la faran els pares que vinguin a escoltar aquests microprojectes.

Finalment, es realitzarà una anàlisi amb tots els resultats obtinguts i es farà un retorn amb cada un dels grups participants dels microprojectes (feedback). Aquest moment és un dels més importants perquè és quan els alumnes s'adonen dels seus propis punts forts i dels punts febles que han experimentat en tot el procés del treball dels microprojectes.

3.3.2 L'avaluació de la implementació del procés de millora.

A través d'una posada en comú amb tot a tot el Grup Impulsor, s'avaluarà el procés de la millora portada a terme. Es tindran en compte diferents aspectes:

- Realització de les diferents propostes.
- Productivitat de les reunions.
- Les conclusions extretes de la implementació de la proposta de millora.
- Implicació dels mestres en la proposta de millora.
- La gestió del temps.

És important realitzar aquesta avaluació per ser conscients de com s'ha anat implementant i quins problemes han anat sorgint en la proposta innovadora sobre el treball de la comunicació oral. Es té consciència que hi poden haver diferents aspectes de la millora que no hagin funcionat, per aquest motiu és important fer una reflexió i ser crítics

ja que qualsevol implementació educativa innovadora està subjecta a canvis constants que s'han d'adaptar a la situació escolar, al grup, als mestres...

Un cop finalitzada aquesta fase, es portarà a terme una reunió de claustre a final de curs on s'exposaran els diferents resultats obtinguts tant de l'avaluació dels microprojectes, com de l'avaluació de la implementació. D'aquí se n'extrauran conclusions per saber si el curs vinent s'implementa de la mateixa manera o es fan petits canvis a aquesta millora i si es pot adaptar al cicle dels mitjans de primària (1r, 2n i 3r).

4.CONCLUSIONS

Tota proposta de millora parteix d'una necessitat de canvi. A partir d'aquí, s'inicia el procés que s'ha descrit en els punts anteriors d'aquest article. Un dels aspectes que es destaquen i es deixa veure entre línies és que una innovació educativa requereix un acompanyament i un seguiment de tot el procés. Els mestres no es poden sentir sols davant una nova pràctica educativa. Cal que els coordinadors i l'equip directiu busqui espais per compartir les diferents propostes i solucionar problemes que puguin anar sorgint. Programar reunions per fer aquest seguiment ajuda a desenvolupar qualsevol proposta de millora (Lago, Onrubia i Huguet, 2012). Les diferents trobades portades a terme amb el Grup Impulsor i el treball en xarxes han ajudat a resoldre diferents situacions sorgides al llarg de tot el procés i s'han elaborat noves propostes per millora l'expressió oral amb els alumnes de 4t, 5è i 6è de primària.

Innovar, és un dels objectius que s'ha marcat l'escola als pròxims anys. Es té consciència que es necessita temps per anar aplicant noves pràctiques educatives, per aquest motiu, s'està treballant en aquesta direcció i amb un objectiu clar, arribar a formar alumnes competents en tots els àmbits (en aquest article s'exposa la millora portada a terme en l'àmbit de la comunicació oral). A través de la veu dels mestres, s'ha pogut comprovar que per fer un canvi es necessita l'esforç i la dedicació de tot el claustre i no és un procés fàcil. Com afirma Carbonell, "la innovació és un llarg procés ple de dificultats i contradiccions, amb salts endavant, estancaments i tornades enrere: mai és una línia recta [...] és complicat mantenir una coherència entre la teoria i la pràctica" (el diari de l'educació, 2017).

Davant aquesta visió i interès per innovar, l'escola ha fet un pas presentant-se al premi d'innovació educativa Baldiri Reixac, amb la proposta sobre "els ambients de medi al cicle dels grans a primària, una proposta per millorar l'expressió oral", la millora que aquí s'ha presentat. En aquesta tasca educativa es tenen en compte la metodologia del treball per ambients, ja comentat en l'apartat anterior, amb el treball de la comunicació oral i que va estretament lligada a aquesta millora que s'exposa.

Com ja s'ha anat comentant al llarg de l'article, l'escola va apostar en el seu moment per treballar la dimensió de la comunicació oral tot fent diferents tasques on es treballava l'oralitat en diferents formats (tertúlies literàries, debats, assemblees...). Una de les tasques on es va posar més èmfasi per treballar l'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral va ser amb les

conferències realitzades a casa i exposades a l'escola. Arran del balanç que se'n va fer, es va optar per reformular el treball de l'expressió oral, amb l'objectiu de fer un treball molt més explícit en la comunicació oral i que incidís en el procés i només en el producte final, perquè es creu i és necessari formar alumnes competents capaços de transferir tots aquests coneixements a qualsevol situació que se'ls pugui presentar. Com es comenta en el nou *Model Lingüístic del Sistema Educatiu de Catalunya* (2018) molts dels indicadors a treballar de la competència oral només es podran aprendre si des de l'escola s'ensenyen directament i es donen eines i es promouen situacions comunicatives perquè els alumnes les puguin practicar. Per aquesta raó, a través d'aquesta millora es creen eines i espais on l'alumne pugui desenvolupar diferents activitats d'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral. Tot i que en el moment que s'ha escrit aquest article encara no hi ha tots els resultats valorats d'aquesta millora, sí que podem comentar que els alumnes han estat conscients de la importància de realitzar bones exposicions orals perquè han vist que estem exposats al dia a dia a parlar en públic, tant sigui entre iguals, en un debat, en una conferència, fent teatre...i que quan es parla, s'han de tenir en compte molts aspectes d'oralitat perquè el missatge arribi correctament a l'oient. A través de les observacions de models de conferències, han pogut extreure uns indicadors per treballar l'oralitat. El fet que els propis alumnes siguin capaços d'observar i ser crítics amb els models visualitzats, ha ajudat a consensuar aquests indicadors i poder crear una base d'orientació per poder treballar i elaborar tota exposició oral.

Al mateix temps, posar en pràctica la comunicació oral a través de l'exposició dels microprojectes de medi afavoreix que els alumnes a través del treball per projectes adquireixin aprenentatges competencials, és a dir, aprenentatges transferibles en altres moments, significatius per a ells, productius i funcionals ja que permeten resoldre problemes de la vida quotidiana. En aquesta proposta de millora en l'aprenentatge de l'expressió oral al cicle dels grans de primària a través dels microprojectes, un dels aspectes claus que s'ha incorporat és l'avaluació formativa i formadora del procés d'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral. S'ha introduït l'ajuda en el procés que té lloc durant la preparació dels microprojectes i l'exposició oral, a diferència de com es portava a terme anteriorment, on el treball de l'expressió oral requeria en els pares i només s'avaluava el producte final, l'exposició, deixant de banda tot el procés que comportava la seva realització. Segons Sanmartí (2015) "l'objectiu d'aprendre a partir de projectes no és avaluar el producte final, perquè el producte és un mitjà". Per tant, si només qualifiquem la qualitat del producte final, els processos d'ensenyament-aprenentatge perden valor i no es tenen presents en l'avaluació. En aquesta direcció, hem estat treballant per tal de portar una avaluació on el procés prengui força importància a través de les tutoritzacions dels microprojectes per part de mestres i, al mateix temps, els feedback entre els alumnes. Ara bé, en tot projecte hi ha un producte o acció final que s'avalua. No podem prescindir d'aquest ja que és la finalització de tot un procés. Per aquesta raó, cal prestar-hi atenció i utilitzar instruments diferents per avaluar i tenir en compte que els alumnes prenguin part de tot aquest procés. Domenech (2017), parla que per

avaluar aprenentatges complexes i rellevant com els projectes es necessiten instruments complexos”.

En aquesta millora de l'ensenyament-aprenentatge de la comunicació oral a través dels microprojectes s'ha tingut en compte l'alumne que en tot moment ha estat protagonista. Seguint la visió de Domench (2017), els alumnes confeccionen a través de la base d'orientació, les rúbriques, instruments que ajuden a l'autoavaluació i coavaluació del producte final. Per tant, com s'ha comentat a l'apartat anterior, l'alumne pren un paper protagonista en aquest procés i s'autoavalua i avalua els seus companys a través d'una rúbrica consensuada per tots ells i pel Grup Impulsor.

Per acabar cal subratllar que aquesta proposta de millora s'ha iniciat per una necessitat, millorar l'ensenyament-aprenentatge de la llengua oral al cicle dels grans de primària. És té consciència que aquesta millora ha comportat uns canvis, i que en general estan essent molt positius, però tot canvi suposa més canvis i aquesta proposta que s'ha presentat en aquest article s'ha d'acabar de reorganitzar i adaptar-la a les necessitats més concretes de l'escola. Com a prova pilot és molt positiva ja que s'han posat en joc diferents aspectes:

- El treball en equip a través del Grup Impulsor.
- La conscienciació de la importància de la comunicació oral en diferents situacions, en concret, en les exposicions.
- El treball de les bases d'orientació com a mitjà per elaborar les rúbriques d'avaluació del producte final.
- L'avaluació formativa del procés.

Tot i que encara queda molt camí per fer i seguir treballant per poder anar innovant, des de l'escola Les Basseroles tenim la convicció que anem avançant en la direcció adequada. Segons Ferdinand “Innovar es buscar nous o millors usos als recursos de que disposem.

5.REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Albaigès, B i Francesc Pedró, F (dirs.)(2016). L'estat de l'educació a Catalunya. Anuari 2016.FundacióBofill.Disponiblea:https://fbofill.cat/sites/default/files/12ConclusionsAnuari_191017.pdf.
- Amat, A., Martí, J., i Darne, I.(2018) *Investiguem com funciona el cos humà*. Barcelona: Fundació Catalana per la recerca i la innovació (FCRi), Ajuntament de Barcelona i Institut Municipal d'Educació de Barcelona.
- Carbonell, J. (2017). De què parlem quan parlem d'innovació. *Diari de l'Educació*. <http://diarieducacio.cat/de-queparlem-quan-parlem-dinnovacio/>
- Departament d'Ensenyament (2015). El decret a l'aula: un exemple d'expressió oral. xtec.gencat.cat/.content/alfresco/d/d/workspace/.../0032/.../Ambit_-linguistic.pdf
- Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya. Un exemple de com aquest currículum ajudarà a l'alumne a expressar les seves idees.
- Dumais, C; Lafontaine (2011) L. L'oral à l'école québécoise: portrait des recherches acutuelles. L'oralité à l'école. Variabilité des contextes, des registres (et des normes) des genres textuels. S.285-302.
- Escola Les Basseroles (2016).Document de centre PEC.
- Escola Les Basseroles (2018). Document de centre PGA.
- Generalitat de Catalunya (2018)El model lingüístic del sistema educatiu de Catalunya L'aprenentatge i l'ús de les llengües en un context educatiu multilingüe i multicultural.
- Generalitat de Catalunya (2015). Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic. Dimensió comunicació oral.
- Generalitat de Valencia. Didàctica de la llengua oral. (2018) ISBN: 978-84-482-6237-2
- Xarxa de Competències Bàsiques (2019). Power Point presentat a una de les sessions de treball.https://docs.google.com/presentation/d/1N2WTMdQ7fIQ4jPfE5P99IZHKK5dNcog9BTxWXRzro0/edit#slide=id.g4b027a1af8_0_0.
- Escola Mogent . La Roca del Vallès. <https://www.mogent.cat/2018/04/04/en-nai-ens-parla-de-la-lluna/>.
- Quim de la Cruz. Presentació del treball de recerca (2015, agost 19) <https://www.youtube.com/watch?v=9dC3PF3kUmY>
- Jones, J. (2014).What is new in AfL? A view from England (UK). Unpublished manuscrit: King's College London: University of London.Traduit de l'original per la Xarxa de Competències Bàsiques.
- Jover, G (2017) La llengua Oral. Diari de l'educació. Doi:4.
- Lago,J.R., Onrubia, J., i Huguet, T. (2012). Assessorament per la millora de les pràctiques educatives.

- Mallart, J. i Sarramona, J. (2015) Competències bàsiques de l'àmbit lingüístic. Departament d'Ensenyament.
- Sanmartí, N (2015). Avaluar per aprendre. L'avaluació per millorar els aprenentatges de l'alumnat en el marc del currículum per competències. Generalitat de Catalunya. Departament d'educació.
- Valentí Casadellà, A (2013). Les Comunitats d'Aprenentatge com a model educatiu de l'escola del segle XXI
- Vilà Santasusana, M.Castellà, J.M.(2014). *10 idees clau: Ensenyar la competència oral a classe. Aprendre a parlar en públic*. Barcelona: Editorial Graó.
- Vilà,M. Castellà,J.M. (2016)_L'Avaluació de la llengua oral. Reptes i alternatives. Articles de didàctica i de la llengua i literatura, 70,7-18.